

Original Article

Open Access

Academic Motivation in Paramedical Students of Qom University of Medical Sciences: A Four-year Follow-up

Fatemeh sharififard¹, Hamid Asayesh², Abed Asgari¹, Azam Heidarpour³,
Mahsa Haji Mohammad Hosseini^{4,*}

1. Department of Medical-Surgical Nursing, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
2. Department of Nursing, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
3. Department of Microbiology, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
4. Department of Emergency Medicine, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran

Received: 2024/07/21

Accepted: 2024/08/31

Keywords:

Academic Motivation

Iran

Medical Science

Motivation

Students

***Corresponding author:**

Mahsa Haji Mohammad

Hosseini, Department of

Emergency Medicine, Qom

University of Medical Sciences,

Qom, Iran

nurse.mahsa.hosseini@mail.com

ABSTRACT

Introduction: Motivation is an important factor in proper learning and education that affects various aspects of student behavior and performance in educational environments. Therefore, the present study aimed to determine the motivation of paramedical students at Qom University of Medical Sciences over a four-year period.

Methods: This longitudinal survey study was conducted from 2017 to 2020, using a census method, on 76 (out of 81) students of anesthesia, operating room, and emergency medicine at the end of the first, third, fifth, and eighth semesters. The Vallerand Academic Motivation Scale with 28 items and 3 dimensions was completed by the participants. The responses to this scale are rated on a 7-point Likert, with a total score range of 28-196. Given the non-normal distribution of the data on the variable of academic motivation, the median and interquartile range were used to describe the data. The Friedman test was performed to compare academic motivation scores in different years of study. Values less than 0.05 were considered significant.

Results: The median and interquartile range (IQR) of the academic motivation scores of the students participating in this study were 157.5 ± 23.5 in semester one, 146.1 ± 18.2 in semester three, 147 ± 17.8 in semester five, and 138.4 ± 5.3 in semester eight. The results of the Friedman test showed that there was a statistically significant difference between the total academic motivation scores of the students and their subscale scores in the four academic years; as a result, student motivation scores decreased as the academic year progressed.

Conclusion: Based on the findings of this study, the total academic motivation score and the intrinsic and extrinsic subscales of students at the end of the fourth year of study had a significant decrease compared to the first year. Given that paramedics are in contact with patients and vulnerable people, they must be highly motivated during the stage of choosing a major, during their studies, after graduation, and during their employment in order to be able to provide appropriate services. Therefore, policymakers and academic professors should focus all their efforts on maintaining and increasing the motivation of paramedic students.

How to Cite This Article: Sharififard F, Asayesh H, Asgari A, Heidarpour A, Haji Mohammad Hosseini M. Academic Motivation in Paramedical Students of Qom University of Medical Sciences: A Four-year Follow-up. *Res Med Edu*. 2024;16 (3):51-58

 10.32592/rmegums.16.3.51

Copyright © 2024 Research In Medical Education, and Guilan University of Medical Sciences.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License. License (<https://creativecommons.org/mission/by-nc/4.0/>)

انگیزه تحصیلی در دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم: یک پیگیری چهارساله

فاطمه شریفی فرد^۱، حمید آسایش^۲، عابد عسگری^۳، اعظم حیدرپور^۴، مهسا حاجی محمد حسینی^{۴*}

۱. گروه پرستاری داخلی-جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

۲. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

۳. گروه علوم آزمایشگاهی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

۴. گروه فوریت های پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخچه:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۱۰

کلیدواژه‌ها:

انگیزش

انگیزه تحصیلی

ایران

دانشجویان

علوم پزشکی

*نویسنده مسئول:

مهسا حاجی محمد حسینی، گروه

فوریت های پزشکی، دانشکده

پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی

قم، قم، ایران

nurse.mahsa.hoseini@mail.com

چکیده

مقدمه: انگیزه عاملی مهم در امر یادگیری و آموزش مناسب است که بر جنبه‌های مختلف رفتار و عملکرد دانشجویان در محیط‌های آموزشی تأثیرگذار است. بنابراین مطالعه حاضر با هدف تعیین انگیزه تحصیلی دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم در یک دوره چهارساله انجام شده است.

روش‌ها: این مطالعه از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ به روش پیمایشی طولی (Longitudinal) به صورت سرشماری روی ۷۶ نفر (از ۸۱ نفر) دانشجوی رشته هوش‌بری، اتاق عمل و فوریت پزشکی در پایان ترم یک، سه، پنج و هشت انجام گرفت و پرسش‌نامه انگیزه تحصیلی والرند (Vallerand Academic Motivation Scale) که دارای ۲۸ عبارت و ۳ بُعد به صورت لیکرت ۷ درجه‌ای با دامنه نمرات ۲۸ تا ۱۹۶ است، توسط شرکت‌کنندگان تکمیل شد. با توجه به نرمال نبودن توزیع داده‌های متغیر انگیزه تحصیلی، جهت توصیف داده‌ها از میانه و دامنه میان‌چارکی و جهت مقایسه نمرات انگیزه تحصیلی در سال‌های مختلف تحصیل دانشجویان، از آزمون فریدمن استفاده شد. مقادیر کوچک‌تر از ۰/۰۵ معنادار در نظر گرفته شدند.

یافته‌ها: میانه و دامنه میان‌چارکی نمرات انگیزه تحصیلی دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه به ترتیب در ترم یک $23/5 \pm 15/5$ ، ترم سه $18/2 \pm 14/6$ ، ترم پنج $17/8 \pm 14/7$ و ترم هشت $23/4 \pm 13/8$ بود. نتایج آزمون فریدمن نشان داد بین نمرات کل انگیزه تحصیلی دانشجویان مورد مطالعه و همچنین نمرات خرده‌مقیاس‌های آن‌ها در چهار سال تحصیلی تفاوت آماری معناداری وجود داشت؛ به طوری که با بالا رفتن سال تحصیلی دانشجویان، نمرات انگیزه تحصیلی آن‌ها کاهش یافت.

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌های این مطالعه، نمره انگیزش تحصیلی کل و خرده‌مقیاس‌های درونی و بیرونی دانشجویان در پایان سال چهارم تحصیل کاهش معناداری نسبت به سال اول داشت. با توجه به اینکه پیراپزشکان با بیماران و افراد آسیب‌پذیر در ارتباط هستند، باید در مرحله انتخاب رشته، حین تحصیل، پس از فارغ‌التحصیلی و در طول اشتغال از انگیزه بالایی برخوردار باشند تا بتوانند خدمات مناسبی ارائه دهند. بنابراین سیاست‌گذاران و اساتید دانشگاهی بایستی تمام تلاش خود را به حفظ و افزایش انگیزه دانشجویان پیراپزشکی معطوف کنند.

مقدمه

از دیدگاه روان‌شناسان و معلمان، انگیزه یکی از مفاهیم اصلی و کلیدی است که برای توضیح سطوح مختلف عملکرد انسان به کار می‌رود و از عوامل اصلی تشکیل‌دهنده رفتار و همچنین عامل محرک فعالیت‌های انسان و جهت‌دهنده آن‌هاست (۱). انسان به عنوان موجودی که دارای انگیزه است، شناخته می‌شود، به طوری که همه عملکردها و فعالیت‌های او نیازمند انگیزه لازم و کافی برای انجام آن فعالیت‌هاست (۲). تمنايي فر و همکار به نقل از گیج و برلینر (Gage and Berliner) انگیزه را به موتور یا فرمان خودرو تشبیه می‌کنند که انسان‌ها را برای رسیدن به اهدافشان، مجبور به فعالیت و عمل می‌کند (۳).

همچنین، تفاوت‌های فردی به شکلی است که میزان یادگیری و انگیزش تحصیلی در دو قلوهای یکسان نیز با هم متفاوت است (۴). اولین بار انگیزش تحصیلی سال ۱۹۹۰ توسط گات فرید این گونه تعریف شد: «لذت بردن از یادگیری در مدرسه یا دانشگاه به صورت یک عمل هدف‌دار، کنج‌کاوانه، ماندگار که وظیفه درونی فرد بوده و در مورد یادگرفتن کارهای چالش‌برانگیز، دشوار و جدید شناخته می‌شود». در کل، انگیزش تحصیلی پاسخ به این سؤال است که «چرا شما به دانشگاه/مدرسه می‌روید؟». بنابراین، انگیزش تحصیلی می‌تواند به عنوان انگیزه‌ای برای وارد شدن به دانشگاه و ادامه دادن

تحصیلات دانشگاهی قابل درک باشد (۵).

انگیزش تحصیلی بر جنبه‌های مختلف رفتار و عملکرد دانشجویان در محیط‌های آموزشی مؤثر است (۶). دانشگاه یک محیط آموزشی رسمی است و دانشجویان برای رسیدن به موفقیت در این محیط، باید یادگیری مؤثر داشته باشند. از دیدگاه آموزشی، انگیزه تحصیلی که با یادگیری و پیشرفت تحصیلی مرتبط است، ساختاری چندوجهی دارد (۷). رفتارهایی که نمایانگر انگیزش تحصیلی اند عبارت‌اند از مصر بودن بر انجام تکالیف دشوار، سخت‌کوشی و ممارست در جهت یادگیری مطالب در حد تسلط بر موضوع و انتخاب تکالیفی که به تلاش نیاز دارد. بنابراین، انگیزش پیشرفت تحصیلی، حالتی روان‌شناختی است و موقعیتی ایجاد می‌کند که انسان خود را دارای کفایت لازم و خودمختاری درک‌شده بداند (۵، ۸). دانشجویانی که دارای انگیزه هستند، اثرات انگیزشی مثبتی بر مدرس و معلم می‌گذارند و در نهایت باعث رضایت‌بخشی و تأثیربخشی آموزش هم برای مدرس و هم برای دانشجویان دیگر می‌شوند (۹). وقتی که برای یادگیری انگیزش لازم وجود داشته باشد، فرایند ارتباط آسان‌تر می‌شود، مطالب روان‌تر می‌گردند، اضطراب کم می‌شود و خلاقیت و یادگیری تجلی پیدا می‌کند (۱۰). انگیزه تحصیلی یکی از عوامل اصلی یادگیری به حساب می‌آید و به رفتار و عملکرد دانشجو، شدت و جهت می‌دهد. (۱۱). همچنین کیفیت انگیزه نیز باعث بهبود یادگیری و افزایش یادگیری در انسان و نیز داشتن عملکرد تحصیلی خوب و قابل قبول می‌شود (۱۲). توجه به موضوع انگیزش در آموزش و یادگیری دانشجویان علوم پزشکی در سال‌های اخیر رو به افزایش است و رشد چشمگیری در پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه به چشم می‌خورد.

باوجود پیشرفت‌های زیاد در تعریف استراتژی‌های ایجاد انگیزش در یادگیری فراگیران، نتایج پژوهش‌های جدید نشان می‌دهند که کیفیت انگیزش دانشجویان علوم پزشکی در طول گذراندن مراحل گوناگون دوره‌هایشان به‌طور معنی‌داری رو به کاهش است (۱۳). عامل بی‌انگیزشی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی برای آموزش و یادگیری یک عامل مهم و تهدیدکننده به حساب می‌آید و به‌همین علت باید تدابیری برای پیشگیری یا کم کردن شدت این عامل به کار برده شود (۱۴). با بررسی مطالعات انجام‌شده در زمینه انگیزه تحصیلی، از آنجایی که انگیزه تحصیلی به‌طور مستقیم با میزان یادگیری و همچنین پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان ارتباط دارد، لازم است

برای ایجاد یک نظام آموزشی پویا و موفق به این مقوله توجه بیشتری شود. ازطرف دیگر، یکی از مشکلات شایع نظام آموزشی پایین بودن سطح انگیزش تحصیلی در بین یادگیرندگان است، به‌طوری که سالانه زیان‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی زیادی را بر خانواده‌ها و جامعه تحمیل می‌کند و نظام آموزشی را با افت تحصیلی مواجه می‌سازد. با توجه به اینکه شناخت انگیزه تحصیلی می‌تواند به آگاه کردن مسئولان این امر، تدوین مقررات مربوطه، فراهم کردن امکانات و تجهیزات مناسب، برنامه‌ریزی موفق و روش‌های خلاقانه برای تربیت افراد توانمند در آینده کمک کند، بررسی انگیزه تحصیلی در دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین پژوهشگران برآن شدند تا مطالعه‌ای با هدف تعیین انگیزه دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم در یک دوره چهارساله انجام دهند.

روش‌ها

این مطالعه به روش پیمایشی طولی (Longitudinal) به بررسی وضعیت انگیزه تحصیلی دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی قم در طول یک دوره چهارساله پرداخت. پس از دریافت مجوزهای لازم از مسئولان دانشگاه علوم پزشکی قم، نمونه‌گیری به‌صورت سرشماری از ۸۱ دانشجوی ترم یک ورودی ۹۶ انجام شد. از تمامی دانشجویان برای شرکت در مطالعه رضایت آگاهانه گرفته و به ایشان اطمینان داده شد که داده‌ها بدون نام و فقط برای استفاده در پژوهش جمع‌آوری می‌شوند. برای انجام نمونه‌گیری، لیست کل دانشجویان ترم یک رشته‌های هوش‌بری، اتاق عمل و فوریت پزشکی از کارشناس آموزش دانشکده دریافت شد. سپس در پایان ترم یک، ترم سه، ترم پنج و ترم هشت از ایشان خواسته شد تا پرسش‌نامه مذکور را پر کنند. معیار ورود به مطالعه نداشتن سابقه اختلالات روان‌پزشکی شناخته شده و درمان‌های روان‌پزشکی براساس اظهارات فردی، مدارک موجود و اشتغال به تحصیل در زمان تکمیل پرسش‌نامه بود. معیار خروج از مطالعه انصراف از تحصیل، انتقالی یا مهمانی به دانشگاه دیگر و یا عدم علاقه به ادامه شرکت در مطالعه و یا تکمیل ناقص پرسش‌نامه بود.

برای سنجش انگیزه تحصیلی دانشجویان، از مقیاس انگیزش تحصیلی والرند استفاده شد. این مقیاس به‌وسیله پرسش‌نامه خودآجرا بررسی شد. این مقیاس دارای ۲۸ گویه است که انگیزه تحصیلی را در سه بُعد انگیزش درونی، انگیزش بیرونی و بی‌انگیزگی می‌سنجد و فرد پاسخ‌گو نظرات خود را بر روی یک مقیاس لیکرت هفت درجه‌ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف مشخص می‌کند. دامنه تغییرات نمرات حاصل از ۲۸ تا ۱۹۶ متغیر است و نمرات بالاتر نشان‌دهنده انگیزه تحصیلی بالای فرد

۳۲ نفر در رشته هوش‌بری، ۲۴ نفر رشته اتاق‌عمل و ۲۵ نفر در رشته فوریت پزشکی مشغول به تحصیل بودند که در نهایت ۵ دانشجوی با گرفتن انتقالی و مهمانی از دانشگاه از مطالعه خارج شدند (۲ دانشجوی اتاق‌عمل و ۲ دانشجوی هوش‌بری و ۱ دانشجوی فوریت پزشکی) و داده‌های مطالعه با ۷۶ دانشجو تحلیل شدند. ریزش نمونه در مطالعه حاضر ۷ درصد بود. میانگین سن شرکت‌کنندگان در پژوهش $21/8 \pm 6/4$ سال بود و ۴۶/۱٪ از آن‌ها را جنس مؤنث تشکیل می‌دادند. ۲۲/۴٪ از دانشجویان متأهل، ۲۷٪ شاغل، ۱۵/۸٪ ساکن خوابگاه و مابقی غیرخوابگاهی بودند (جدول ۱).

میان و دامنه میان‌چارکی نمرات دانشجویان شرکت‌کننده در این مطالعه در مقیاس انگیزه تحصیلی به ترتیب در ترم یک تحصیلی $23/5 \pm 15/5$ ، ترم سه $18/2 \pm 14/1$ ، ترم پنج $17/8 \pm 14/7$ و ترم هشت $13/4 \pm 5/3$ بود. نتایج آزمون فریدمن نشان داد بین نمرات کل انگیزه تحصیلی دانشجویان مورد مطالعه و همچنین نمرات خرده‌مقیاس‌های آن‌ها در چهار سال تحصیلی تفاوت آماری معناداری وجود دارد، به‌طوری‌که با بالا رفتن سال تحصیلی دانشجویان، نمرات انگیزه تحصیلی آن‌ها کاهش یافت (جدول ۲).

پاسخگوست. در مطالعه بحرانی با عنوان «انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان استان فارس و عوامل هم‌بسته با آن» (۱۳۸۴)، اعتبار محتوایی آن تأیید و پایایی آن به روش بازآزمایی به فاصله دو هفته ($r=0/73$) و ثبات درونی با محاسبه آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۸ محاسبه شده است. این پرسش‌نامه برای استفاده در مطالعات ایرانی مناسب است (۱۵). در مطالعه حاضر آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۶ بود.

متغیرهای این مطالعه با استفاده از آزمون کولموگروو-اسمیرنوف بررسی شدند و توزیع نرمال نداشتند. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار IBM SPSS Statistics نسخه ۲۲ انجام شد. سطح معنی‌داری برای کلیه متغیرها $P < 0/05$ در نظر گرفته شد. جهت تحلیل داده‌های کمی از میان و دامنه میان‌چارکی و جهت بررسی و مقایسه انگیزه تحصیلی در سال‌های مختلف تحصیل دانشجویان از تست فریدمن استفاده شد. همچنین برای تحلیل داده‌های کیفی، از فراوانی و درصد استفاده شد.

یافته‌ها

در شروع مطالعه، تعداد ۸۱ دانشجو در مطالعه شرکت داشتند که

جدول ۱. متغیرهای دموگرافیک دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه

متغیر گروه	فراوانی (درصد)
رشته تحصیلی	هوش‌بری ۳۰ (۳۹/۵)
	اتاق‌عمل ۲۱ (۲۷/۶)
	فوریت پزشکی ۲۵ (۳۲/۹)
جنس	مذکر ۴۱ (۵۳/۹)
	مؤنث ۳۵ (۴۶/۱)
وضعیت تأهل	مجرد ۵۹ (۷۷/۶)
	متأهل ۱۷ (۲۲/۴)
سکونت	خوابگاهی ۱۲ (۱۵/۸)
	غیرخوابگاهی ۶۴ (۸۴/۲)
اشتغال	بله ۲۰ (۲۷)
	خیر ۵۴ (۷۳)
سن	میانگین و انحراف معیار $21/8 \pm 6/4$

جدول ۲. مقایسه نمره انگیزه تحصیلی دانشجویان در چهار مقطع زمانی

متغیر	ترم ۱ میان (دامنه میان‌چارکی)	ترم ۳ میان (دامنه میان‌چارکی)	ترم ۵ میان (دامنه میان‌چارکی)	ترم ۸ میان (دامنه میان‌چارکی)	آماره آزمون	P-value
بی‌انگیزگی	۲۷ (۲۴-۲۸)	۲۲ (۱۹/۷۵-۲۴)	۲۱/۲ (۲۲/۱۸-۲۰/۰۲)	۲۱ (۲۲/۱۹-۲۹/۵۲)	۹۰/۸	$P < 0/001$
انگیزه درونی	۶۸/۵ (۶۱/۷۵-۷۲/۲۵)	۶۲/۸ (۵۷/۴۹-۶۷)	۶۳ (۵۹-۶۶/۸۲)	۶۰/۵ (۵۷-۶۱/۰۴)	۳۹/۸	$P < 0/001$
انگیزه بیرونی	۶۴ (۵۵/۷۵-۷۱)	۶۰ (۵۷/۵۰-۶۳)	۶۲/۷ (۵۷/۱۲-۶۷/۱۷)	۵۷/۵ (۵۵/۴۱-۵۹/۳۷)	۲۹/۹	$P < 0/001$
انگیزه تحصیلی	۱۵۷/۵ (۱۴۴/۵۰-۱۶۸)	۱۴۶/۱ (۱۳۶/۱۲-۱۵۴/۳۲)	۱۴۷ (۱۳۸/۱۶-۱۵۶/۰۱)	۱۳۸/۴ (۱۳۷/۶۱-۱۴۳)	۴۱/۸	$P < 0/001$

جهت تعیین این که در کدام مقاطع زمانی تفاوت وجود دارد، از آماره بونفرونی استفاده شد و نتایج آن نشان داد که در خُرده‌مقیاس بی‌انگیزگی، بیشترین تفاوت میانه با ۵/۹۳ نمره مربوط به اختلاف میانه‌ها در ترم هشت $5/3 \pm 138/4$ و ترم یک $23/5 \pm 157/5$ بود، به‌طوری‌که دانشجویان در ترم هشت نسبت به ترم یک بی‌انگیزگی بیشتری را تجربه می‌کردند ($P < 0/001$). در خُرده‌مقیاس انگیزه درونی نیز بیشترین تفاوت

در اختلاف میانه انگیزه درونی دانشجویان در ترم هشت با ترم یک بود که نشان می‌داد دانشجویان در ترم یک نسبت به ترم هشت انگیزه درونی بیشتری داشتند ($P < 0/001$). همچنین در خُرده‌مقیاس انگیزه بیرونی مشخص شد بیشترین اختلاف میانه بین ترم هشت و ترم یک بود و دانشجویان در ترم هشت انگیزه بیرونی کمتری نسبت به دانشجویان ترم یک داشتند ($P < 0/001$) (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی جهت مقایسه جفت میانه‌ها در گذر زمان

مقایسه	تفاوت میانه‌ها	P-value	مقایسه	تفاوت میانه‌ها	P-value
تفاوت ترم ۸ و ترم ۱	-۵/۹	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۵ و ترم ۱	-۵/۷	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۳	-۱/۷	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۵ و ترم ۳	-۰/۸	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۵	-۰/۱	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۱	-۴/۹	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۱	-۷/۹	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۱	-۵/۶	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۳	-۲/۳	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۵	-۰/۱	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۵	-۲/۴	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۵ و ترم ۱	-۵/۴	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۱	-۶/۴	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۱	-۴	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۳	-۲/۴	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۵	-۲/۷	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۵	-۵/۲	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۵ و ترم ۱	-۱/۲	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۱	-۱۹/۱	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۱	-۱۱/۴	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۳	-۷/۷	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۳ و ترم ۵	-۱/۶	$P < 0/001$
تفاوت ترم ۸ و ترم ۵	-۸/۶	$P < 0/001$	تفاوت ترم ۵ و ترم ۱	-۱۰/۵	$P < 0/001$

بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های این مطالعه، نمره انگیزه تحصیلی کل و خُرده‌مقیاس‌های درونی و بیرونی دانشجویان در پایان سال چهارم تحصیل کاهش معناداری نسبت به سال اول داشته است. نتایج حاکی از آن است که تأثیر زمان بر میانگین نمره انگیزه تحصیلی معنی‌دار است، به‌طوری‌که دانشجویان در ترم هشت نسبت به ترم یک بی‌انگیزگی بیشتری و انگیزه تحصیلی کمتری را تجربه می‌کنند. در این راستا در مطالعه‌ای مشابه، سرحدی و همکاران نیز با بررسی انگیزش تحصیلی دانشجویان پرستاری و مامایی زاهدان در سال ۱۴۰۰ دریافتند که دانشجویان ترم‌های پایین‌تر از انگیزه تحصیلی بیشتری برخوردارند (۱۶) و این مطالعه با یافته‌های اسدزاده و همکاران، روحی و همکاران و بخشنده و همکاران همسوست (۱۷-۱۹) همچنین در مطالعه روشن میلانی و همکاران میانگین نمره انگیزش بیرونی $48/2 \pm 6/8$ و میانگین نمره انگیزش درونی $46/1 \pm 7$ در دانشجویان علوم‌پایه دانشگاه علوم پزشکی ارومیه گزارش گردید که با مطالعه حاضر همسوست (۲۰). عباس‌زاده و همکاران نیز با بررسی انگیزه

دانشجویان برای دوره پرستاری در یک دوره چهارساله در کرمان، روند کاهشی انگیزه دانشجویان پرستاری را در سال‌های تحصیلی بعدی به‌طور پیوسته گزارش کردند (۲۱). کاسرگلو (Kosgeroglu) علت این کاهش انگیزه به‌دنبال افزایش ترم‌های تحصیلی را افزایش آگاهی دانشجویان نسبت به مسائل حرفه‌ای خود می‌داند و بیان می‌کند که این کاهش انگیزه به‌دلیل آگاهی بیشتر درمورد مشکلات میدانی و آگاهی آن‌ها درمورد زندگی خود در آینده است (۱۰).

همچنین شکیبایی و همکاران علل کاهش انگیزه دانشجویان پرستاری را نگرش منفی دانشجویان پرستاری دانسته‌اند که در طول سال‌های تحصیلی اول تا آخر به‌آرامی نمایان می‌شود (۲۲). در مطالعه سرکیس و همکاران (Sarkis et al) نیز بیشترین میزان انگیزش تحصیلی دانشجویان پزشکی در سال دوم و کمترین میزان آن در سال پنجم گزارش شد (۲۳). همچنین عواملی چون کاهش کیفیت تدریس اساتید، روش تدریس و محتوای آموزشی نیز در کاهش انگیزه دانشجویان مؤثر هستند (۲۴). توجه به این نکته مهم است که در سال‌های اخیر، نظام سلامت ایران با دو چالش بزرگ مواجه

ممکن است قابل تعمیم به دانشجویان سایر رشته‌های دانشگاه علوم پزشکی نباشد. علاوه بر این، تأثیر سایر متغیرها، مانند حمایت اساتید که ممکن است به تغییر در نتایج منجر شود، ارزیابی نشدند. بنابراین پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده تأثیر سایر متغیرها بر انگیزه تحصیلی دانشجویان در سایر دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی بررسی شود.

براساس یافته‌های این مطالعه، نمره انگیزش تحصیلی کل و خُرده‌مقیاس‌های درونی و بیرونی دانشجویان در پایان سال چهارم تحصیل کاهش معناداری نسبت به سال اول داشت. با توجه به اینکه پیراپزشکان با بیماران و افراد آسیب‌پذیر در ارتباط هستند، باید در مرحله انتخاب رشته، حین تحصیل، پس از فارغ‌التحصیلی و در طول اشتغال از انگیزه بالایی برخوردار باشند تا بتوانند خدمات مناسبی ارائه دهند. بنابراین، سیاست‌گذاران و اساتید دانشگاهی بایستی تمام تلاش خود را به حفظ و افزایش انگیزه دانشجویان پیراپزشکی معطوف کنند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این مطالعه توسط کمیته اخلاق دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی با کد اخلاق IR.USWR.REC.1392.74 تصویب شد. قابل ذکر است که بخشی از این طرح پژوهشی به‌صورت مقاله در مجله *Journal of Nursing and Midwifery Sciences* چاپ شده است.

حمایت مالی

این تحقیق هیچ‌گونه کمک مالی از سازمان‌های دولتی، خصوصی و غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

مفهوم‌سازی و طراحی مطالعه: فاطمه شریفی فرد و مهسا حاجی محمدحسینی؛ جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر داده‌ها: اعظم حیدرپور و فاطمه شریفی فرد؛ تهیه پیش‌نویس دست‌نوشته: عابد عسگری و مهسا حاجی محمدحسینی؛ بازبینی نقادانه دست‌نوشته برای محتوای فکری مهم و تحلیل آماری: حمید آسایش و فاطمه شریفی فرد؛ جذب منابع مالی، حمایت اداری، فنی یا موادی و نظارت بر مطالعه: مهسا حاجی محمدحسینی

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافع ندارند.

قدردانی

نویسندگان این مطالعه از تمامی دانشجویان شرکت‌کننده در طرح کمال تشکر را دارند.

شده است: نخست، عدم تطابق بین فارغ‌التحصیلان، بازار کار و نیازهای کشور و دوم، سیاست‌های توسعه کمی و نرخ بالای پذیرش در دانشگاه‌ها که هر دو چالش بیان‌شده باعث افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان بیکار شده است و به عدم موفقیت شغلی و بازار کار خوب منجر می‌شود. این وضعیت می‌تواند دلیل اصلی عدم اشتیاق و عدم تمایل دانشجویان به ادامه تحصیل باشد. براساس نتایج مطالعه شکورنیا و همکاران، دانشجویان فکر می‌کنند که ادامه تحصیل نمی‌تواند بازار کار و اشتغال بهتر را تضمین کند (۲۵).

در مطالعاتی غیرهمسو با مطالعه حاضر، افرا و همکاران انگیزه تحصیلی دانشجویان اتاق عمل استان خوزستان را در سطح بسیار خوب گزارش کردند؛ به شکلی که روند آن در دانشجویان از سال اول تا سال چهارم تحصیل، سیر صعودی داشت و بین تمام ابعاد انگیزش تحصیلی ارتباط مثبت و معنادار یافت شد (۲۶). اورسینی و همکاران (Orsini et al) نیز با مقایسه سطح انگیزه در دانشجویان دندان‌پزشکی نتایج مثبت و قابل توجهی را در انگیزه تحصیلی هنگام انتقال از یک محیط پیش‌بالینی به یک محیط بالینی گزارش و استدلال کردند که انگیزه یک حالت پویاست که ممکن است با حرکت از زمینه‌های پیش‌بالینی به بالینی تغییر کند (۲۷). ایزدی و همکاران انگیزه تحصیلی در دانشجویان ترم دو، سه و چهار رشته‌های مختلف دانشگاه علوم پزشکی گلستان (علوم آزمایشگاهی، هوش‌بری، اتاق عمل، بهداشت عمومی و حرفه‌ای، دندان‌پزشکی، مامایی و پرستاری) را بررسی و بیان کردند که انگیزه تحصیلی در طول ترم افزایش می‌یابد و به دنبال آن عملکرد دانشجویان نیز ارتقا پیدا می‌کند (۶). در مطالعه مظلومی و همکاران نیز ۳۲/۴ درصد از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد از وضعیت انگیزشی متوسطی برخوردار بودند (۲۸). همچنین در مطالعه سیرتی و همکاران انگیزه تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (پزشکی، داروسازی، پرستاری، اتاق عمل و هوش‌بری) ۲۹/۴۸ و در حد متوسط گزارش شد (۲۹). در مطالعه شریفی و همکاران نیز ۴۳ درصد از دانشجویان علوم پزشکی تربت حیدریه دارای انگیزه تحصیلی متوسط و بالاتر از حد متوسط بودند (۳۰).

از جمله محدودیت‌های پژوهش می‌توان به این موضوع اشاره کرد که در مطالعه حاضر نتایج مربوط به انگیزه تحصیلی دانشجویان پیراپزشکی به‌صورت کلی گزارش شد و به دلیل کم بودن حجم نمونه‌ها و بررسی در دانشکده پیراپزشکی قم

References

1. Samavi SA, Ebrahimi K, Javdan MJBJoCSiL. Relationship between academic engagements, self-efficacy and academic motivation with academic achievement among high school students in Bandar Abbas. Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning 2017;4(7):71-92. [Persian] [DOI: 10.22084/j.psychogy.2017.1654]
2. Clark MH, Schroth CA. Examining relationships between academic motivation and personality among college students. Learning and individual differences 2010;20(1):19-24. [DOI: 10.1016/j.lindif.2009.10.002]
3. Tamannaifar M, Gandomi Z. Correlation between achievement motivation and academic achievement in university students. Educ Strategy Med Sci 2011;4(1):15-9. [Persian]
4. Banaee E, Pouladi S, Bahreini M, Tahmasebi R. Relationship between Temperament and Academic Motivation of Nursing and Midwifery. Journal of Nursing Education 2020;9(5). [Persian]
5. Wilkesmann U, Fischer H, Virgillito A. Academic motivation of students-the German case: zhb 2012.
6. Izadi S, Jouybari L, Behnampoor N, Taghavi A, Baiky F. Academic motivation and associated factors of the Golestan University of Medical Sciences. DSME 2014;1(2):44-50. [Persian]
7. Kashfi SM, Yazdankhah M, Sedaghat Z, Hajipour A. Educational motivation and some related factors in students of health and nutrition school in Shiraz university of medical sciences. DSME 2017;4(2):50-9. [Persian]
8. Kazemi H, Motahari S. Relationship between early maladaptive schemas and meta-cognitive states in girls and boys studentes. Research in Cognitive and Behavioral Sciences 2013;3(1):11-22. [Persian]
9. Hakim A, Azimi N, Latifi M, Ghalvandi H. Nursing students viewpoints about educational motivation and its related factors in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Res Med Edu 2015;7(1):35-44. [Persian] [DOI: 10.18869/acadpub.rme.7.1.35]
10. Kosgeroglu N, Acat MB, Ayranci U, Ozabaci N, Erkal S. An investigation on nursing, midwifery and health care students' learning motivation in Turkey. Nurse Educ Pract 2009;9(5):331-339. [DOI: 10.1016/j.nepr.2008.07.003]
11. Talebzadegan M. Investigating the effective factors in the academic achievement of successful third grade female middle school students in Ahvaz. Internal Journal of Khuzestan Research Council 2000;3(1):25-31. [Persian]
12. Kusurkar RA, Ten Cate TJ, Vos C, Westers P, Croiset G. How motivation affects academic performance: a structural equation modelling analysis. Adv in Health Sci Educ 2013;18:57-69. [DOI: 10.1007/s10459-012-9354-3]
13. Silva GMCd, Borges AR, Ezequiel OdS, Lucchetti ALG, Lucchetti G. Comparison of students' motivation at different phases of medical school. RevAssoc Med Bras 2018;64:902-908. [DOI: 10.1590/1806-9282.64.10.902]
14. Balkis M. The relationship between academic procrastination and students' burnout. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013;28(28-1).
15. Bahrani M. A Study of secondary students' academic mitivation and the predictive factors. Social Sciences and Humanities of Shiraz University 2005; 22 (4): 104-115. [Persian]
16. Sarhadi M, Mazloom S, Soltani Nejad S, Arbozia M. The Academic Motivation and Related Factors in Students of Zahedan School of Nursing and Midwifery. Horizon of Medical Education Development 2022;13(4):84-71. [Persian] [DOI: 10.22038/hmed.2021.60081.1174]
17. Asadzadeh F, Mostafazadeh F, Sadeghi SJJoh, care. A survey of the motivation of nursing

- students toward their field of study selection. Journal of health and care 2012;14(1). [Persian]
18. Roohi G, Asayesh H. Students' academic motivation in Golestan university of medical sciences. Iranian Journal of Medical Education 2012;12(3):152-159. [Persian]
 19. Bakhshandeh BM, Hakim A, Azimi N, Latifi S, Ghalvandi H. Nursing students viewpoints about educational motivation and its related factors in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences 2015. [Persian]
 20. Roshan Milani S, Aghaii Monvar I, Kheradmand F, Saboory E, Mikaili P, Masudi S, et al. A study on the academic motivation and its relation with Individual State and Academic Achievement on Basic Medical Students of Urmia University of Medical Sciences. Journal of Urmia Nursing & Midwifery Faculty (2228-6411) 2011;9(5).
 21. Abbaszadeh A, Borhani F, Mohsenpour M. Factors affecting discipline (Major) choice among newly admitted students of nursing in Kerman university of medical sciences. Iranian journal of medical education 2012;11(6):600-608. [Persian]
 22. Shakibae D, Iranifar S, Montazeri N, Rezaee M, Yari N. Motivation of medical students towards their field at different stages of study. Medicine and Spiritual Cultivation 2002;14(2): 10-15. [Persian]
 23. Sarkis AS, Hallit S, Hajj A, Kechichian A, Karam Sarkis D, Sarkis A, et al. Lebanese students' motivation in medical school: does it change throughout the years? A cross-sectional study. C Med Educ 2020;20(94):1-10. [DOI: 10.1186/s12909-020-02011-w]
 24. Zubair S, Khan MA, Ayub T. Changes in the level and factors affecting students' motivation in the first 6 months of dental education at dental colleges. Pak Armed Forces Med J 2019; 69(2):279-285.
 25. Shakurnia A, Alijani H, Khajeali N, NiakanKalhori SR. Nursing students motivations and satisfaction, Do the motivation and satisfaction of nursing students change during their study years. Nursing 2015;13:28-35.
 26. Afra A, Bachari S, Ban M, Darari F, Shahrokhi S. Relationship between self-efficacy and academic motivation in the operating room students. Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences 2022;14(6):405-412.
 27. Orsini C, Binnie VI, Fuentes F, Ledezma P, Jerez O. Implications of motivation differences in preclinical-clinical transition of dental students: a one-year follow-up study. Educación Médica 2016;17(4):193-196. [DOI:10.1016/j.edumed.2016.06.007]
 28. Mazloomi S, Ehrampoush M, Servat F, Askarshahi M. Assessment of Academic Motivation and Its Relationship with Health-Risk Behaviors in Male Students of Yazd University. SSU_Journals 2010;18(3):184-190. [Persian]
 29. Sirati Nir M, Jafari M. Investigating the factors affecting the academic motivation of students of Baqiyatallah University of Medical Sciences. Educ Strategy Med Sci 2023;16(1):1-9. [Persian]
 30. Sharifi T, Ebrahim Bay S, Najafi Hodk F, Mohammadi A. Relationship between Academic Motivation and Students' Attitude towards Future Job in the Students of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. Qom Univ Med Sci J 2020; 14 (1) :74-84. [Persian] [DOI:10.29252/qums.14.1.74]